

ველური ბუნების დაცვა და კონსერვაცია

ტრენინგმოდული შსს-ს სასაზღვრო პოლიციისათვის

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი

25/08/2017

სარჩევი

1. ველური ბუნების დაცვა და კონსერვაცია	3
1.1 სატრენინგო მასალები.....	4
1.2 ტერმინთა განმარტებები	5
2. ბიომრავალფეროვნება.....	6
2.1 ბიომრავალფეროვნების განმარტება	6
2.2 კავკასიის ბიომრავალფეროვნების მნიშვნელობა	6
3. ბიომრავალფეროვნება და მასთან არსებული საფრთხეები.....	6
3.1 ჰაბიტატების დეგრადაცია/ფრაგმენტაცია	6
3.2 გარემოს დაბინძურება.....	7
3.3 ინვაზიური სახეობები.....	8
3.4 კლიმატის ცვლილება.....	8
3.5 ჭარბი მოპოვება	9
3.6 ბრაკონიერობა.....	9
3.6.1. ნადირობის აკრძალული მეთოდები	11
4. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი და მისი მნიშვნელობა.....	12
4.1. მონიტორინგი ფოტოხაფანგით	13
5. ბიომრავალფეროვნების დაცვასა და მონიტორინგში სასაზღვრო პოლიციის ფუნქცია-მოვალეობები	15
6. ქურციკის კონსერვაცია საქართველოში	17

1. ველური ბუნების დაცვა და კონსერვაცია

სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი, საქართველოს შსს სასაზღვრო პოლიციასთან თანამშრომლობით, მესაზღვრეებისთვის მართავს ტრენინგს - „ველური ბუნების დაცვა და კონსერვაცია“, რომლის მიზანია მესაზღვრეთა შესაძლებლობების გაძლიერება ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და მონიტორინგის მიმართულებით.

ტრენინგმოდულში დეტალურადაა განხილული საქართველოს ბიომრავალფეროვნების წინაშე მდგარი საფრთხეები, რომელთაგან ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესია ჭარბი მოპოვება და ბრაკონიერობა. ტრენინგი ასევე შეეხება საქართველოში გავრცელებულ სახეობებს, ხშირად გამოვლენილ კანონდარღვევებსა და მათთან ბრძოლის სამართლებრივ მექანიზმებს, რაც ველური ბუნების დაცვასა და უკანონო ფაქტების აღკვეთას ითვალისწინებს.

ტრენინგის ფორმატი ინტერაქტიულია და ითვალისწინებს პრეზენტაციას, კითხვა-პასუხსა და ჯგუფურ სამუშაოს.

ტრენინგის მონაწილეებს დაურიგდებათ დამხმარე მასალები და გადაეცემათ სერტიფიკატები.

1.1 სატრენინგო მასალები

- ტრენინგმოდული
- პრეზენტაციები

1. ველური ბუნების დაცვა და კონსერვაცია
2. საქართველოში გავრცელებული ძუძუმწოვრები
3. მსხვილი ძუძუმწოვრების ნაკვალევი
4. სქესის გარჩევა ჩლიქოსნებში

- დამხმარე მასალა

საკითხავი მასალა: საფრთხეში მყოფი ჩლიქოსნების მდგომარეობა

საქართველოში

- შეფასების კითხვარი
- დღის წესრიგი
- სარეგისტრაციო ფურცელი

სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი
მისამართი: ნუცუბიძის II პლატო, ბ. ჟღენტის #35
ტელეფონი: (032) 2 11 20 23
ელ-ფოსტა: info@eiec.gov.ge

1.2 ტერმინთა განმარტებები

1. **ჰაბიტატი** - კონკრეტული სახეობისათვის დამახასიათებელი საცხოვრებელი გარემო, რომელიც აერთიანებს სახეობისათვის საჭირო ცოცხალ და არაცოცხალ ფაქტორებს.
2. **დეგრადაცია** - ჰაბიტატის ხარისხის მკვეთრი გაუარესება.
3. **ფრაგმენტაცია** - ჰაბიტატის დანაწევრება.
4. **ეკოსისტემა** - კონკრეტულ არეალში ან ტერიტორიაზე ყველა ცოცხალი და არაცოცხალი ობიექტის მაკავშირებელი სისტემა.
5. **ეკორეგიონი** - ლანდშაფტური ერთეული, რომელიც გამოიყოფა არსებული ბიოგეოგრაფიული ერთეულების გათვალისწინებით. წარმოადგენს ხმელეთისა და აკვატორიის მსხვილ გარკვეულ მონაკვეთს, რომელიც გამოირჩევა ბიოტურად ერთფეროვანი გაერთიანებით.
6. **რეფუგიუმი** - ხმელეთის ზედაპირის ან მსოფლიო ოკეანის ფსკერის მონაკვეთი, სადაც სახეობა ან ცოცხალ არსებათა ჯგუფი გადარჩა არახელსაყრელ გეოლოგიურ პერიოდში და დღესდღეობით შემორჩენილია ამ მონაკვეთზე.
7. **რელიქტური** - ორგანიზმი, ნივთი ან მოვლენა, რომელიც წარმოადგენს შორეული წარსულის, ძველი ეპოქების გადმონაშთს.
8. **ენდემი** - მცენარე ან ცხოველი, რომელიც გავრცელებულია მხოლოდ გარკვეულ გეოგრაფიულ არეში.
9. **მონოკულტურა** - ერთსა და იმავე ადგილას მხოლოდ ერთი სახეობის მცენარის არსებობა.
10. **ინვაზიური** - ხელოვნურად შემოყვანილი სახეობა, რომელიც ხასიათდება სწრაფი და აგრესიული გამრავლებით.

2. ბიომრავალფეროვნება

2.1 ბიომრავალფეროვნების განმარტება

ბიომრავალფეროვნება დედამიწაზე არსებული ყველა ცოცხალი ორგანიზმის ერთიანობაა, რომელშიც სამი განსხვავებული დონე გამოიყოფა: გენეტიკური, სახეობრივი და ეკოსისტემური. თავად ტერმინი ორი სიტყვისგან წარმოდგება: „ბიო“ (ლათ. ცოცხალი) და მრავალფეროვნება.

2.2 კავკასიის ბიომრავალფეროვნების მნიშვნელობა

ბიომრავალფეროვნება სიცოცხლისათვის უმნიშვნელოვანესი საჭიროებებით უზრუნველგვყოფს. იგი დიდ როლს ასრულებს ისეთი ბუნებრივი რესურსების წარმოქმნასა და რაოდენობის მოწესრიგებაში, როგორცაა: წყალი, საკვები, მედიკამენტები და სხვა.

ბიომრავალფეროვნებას მნიშვნელოვანი ფუნქცია აკისრია ისეთი ბუნებრივი სერვისის მუშაობის მოწესრიგებაში, როგორცაა: ეროზიული პროცესები და ბუნებრივი კატასტროფები, კლიმატის ცვლილება, ჰაერისა და წყლის წმენდა, ნარჩენების დაშლა, მავნებლების კონტროლი და სხვა.

3. ბიომრავალფეროვნება და მასთან არსებული საფრთხეები

3.1 ჰაბიტატების დეგრადაცია/ფრაგმენტაცია

არეალს, რომელსაც ცოცხალი ორგანიზმები განსახლებისთვის, კვებისა და გამრავლებისათვის იყენებენ, ჰაბიტატი ეწოდება. ჰაბიტატების სიჯანსაღეს უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ცხოველთა წარმატებული გამრავლებისათვის.

ჰაბიტატების დეგრადაციისა და ფრაგმენტაციის შედეგად წარმოქმნილ პრობლემას წარმოადგენს ერთმანეთთან დაშორებული პოპულაციები. როდესაც ერთი სახეობის ორ პოპულაციას შორის გადაულახავი ბარიერი (დასახლებული პუნქტები, ჩქაროსნული მაგისტრალები) ჩნდება, მცირდება პოპულაციებს შორის კავშირი, რაც შიდაპოპულაციური, ახლონათესაური შეჯვარებების რაოდენობას ზრდის.

უდიდესი პრობლემაა ასევე ჰაბიტატების სრული დეგრადაცია, როდესაც პირწმინდად ნადგურდება ცხოველთა საბინადრო გარემო, შესაბამისად, ცხოველთა ნაწილი ილუპება, ნაწილი კი იძულებულია, დატოვოს საბინადრო გარემო. ჰაბიტატის დეგრადაცია/ფრაგმენტაციის გამომწვევი მიზეზები ძირითადად ადამიანის საქმიანობის შედეგია, თუმცა ხანდახან ის, შესაძლოა, სხვადასხვა ბუნებრივი პროცესიდანაც განვითარდეს.

3.2 გარემოს დაბინძურება

გარემოს დაბინძურება, ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრობლემაა, რომელიც მთელ რიგ შემთხვევაში იწვევს როგორც ინდივიდების დაღუპვას, ასევე ჰაბიტატების დაზიანებას. დაბინძურებული ჰაბიტატი კი ცხოველთათვის გამოუსადეგარი ან არაკომფორტული ხდება. დამაბინძურებელი - ესაა ნებისმიერი ნივთიერება ჰაერში, წყალსა თუ ნიადაგში, რომელიც საფრთხეს უქმნის ცოცხალ ორგანიზმებს ან არაკომფორტულს ხდის მათ საცხოვრებელ გარემოს და ზრდის შეწუხების ალბათობას. დამაბინძურებლებში განიხილება ხმაური და სინათლეც, რადგან ზედმეტი ხმაური აფრთხობს და აწუხებს ცხოველებს, სინათლე კი ხშირად იწვევს ცხოველთა ბიოლოგიური პროცესების დარღვევასა და ქცევის ცვლილებას.

გარემოს დაბინძურება ჯაჭვური პროცესია, რაც ნიშნავს, რომ ხშირად ეკოსისტემის ერთი რომელიმე ელემენტის დაბინძურება მთელ ეკოსისტემაზე აისახება. დამაბინძურებლები, შესაძლოა, გარემოში ხვდებოდნენ როგორც ბუნებრივი

პროცესების (მაგ., ვულკანის ამოფრქვევა, ტყის ხანძარი), ისე ადამიანის საქმიანობის შედეგად.

3.3 ინვაზიური სახეობები

ინვაზიური/უცხო სახეობების გავრცელებაც განიხილება როგორც ბიომრავალფეროვნების წინაშე მდგარი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საფრთხე. როგორც წესი, ინვაზიური სახეობები ხასიათდებიან შემგუებლობის მაღალი უნარით ახალ გარემო პირობებთან, ვრცელდებიან საკმაოდ სწრაფად, იკავებენ ადგილობრივი სახეობებისთვის განკუთვნილ ტერიტორიას, საკვებს და კონკურენციას უწევენ მათ. ადგილობრივი სახეობები ვერ უძლებენ გარემო პირობებთან კარგად ადაპტირებულ, მათზე ძლიერ სახეობებს და გაზრდილი კონკურენციის ფონზე სულ უფრო მცირდებიან. შესაბამისად, ინვაზიური სახეობების გავრცელება ბიომრავალფეროვნების წინაშე მდგარ ერთ-ერთ მწვავე პრობლემას წარმოადგენს.

3.4 კლიმატის ცვლილება

კლიმატის ცვლილება ბიომრავალფეროვნების შემცირების კიდევ ერთი გამომწვევი მიზეზია. დედამიწის მრავალსაუკუნოვან ისტორიაში სახეობათა გადაშენების უმთავრესი მიზეზი სწორედ კლიმატის ცვლილება ხდებოდა, რადგან ბევრი სახეობა ვერ ახერხებდა ახალ კლიმატურ პირობებთან შეგუებას. კლიმატის ცვლილებაზე მომუშავე მეცნიერები ვარაუდობენ, რომ კლიმატის ცვლილების თანმდევი პროცესები კლიმატური სარტყლების სამხრეთიდან ჩრდილოეთისკენ გადაწევისაგან გამოიწვევს, რაც საფრთხეს შეუქმნის ჩრდილოეთის სახეობებს, რადგან მათი არსებობისთვის საჭირო ტერიტორია უბრალოდ აღარ დარჩება.

გარდა ამისა, ცოცხალ ორგანიზმებს მოუწევთ, შეეგუონ კლიმატის ცვლილებით გამოწვეულ ახალ გარემო პირობებს, შესაბამისად, სახეობები, რომლებიც ამას ვერ შეძლებენ, გაიზიარებენ იმ წინამორბედთა ბედს, რომლებიც აქამდე არსებულ კლიმატის ცვლილებებს შეეწირნენ.

არსებობს მოსაზრება იმის შესახებ, რომ კლიმატის ცვლილების შედეგად გაიზრდება აქამდე უცნობი ვირუსული და ინფექციური დაავადებების გავრცელების რისკიც, რაც ნეგატიურად იმოქმედებს არა მარტო ბიომრავალფეროვნებაზე, არამედ ადამიანზეც.

3.5 ჭარბი მოპოვება

ბიომრავალფეროვნებისათვის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი საფრთხეა ჭარბი მოპოვება, რომელიც ბოლო საუკუნეებში ადამიანის რიცხოვნობის მკვეთრ მატებას უკავშირდება. ჭარბი მოპოვების დროს, როდესაც ბუნებიდან ამოღებული ინდივიდები მათი ახალი თაობის რიცხოვნობას აღემატება, შესაძლებელია, სახეობა გადაშენდეს.

მსგავსი მდგომარეობაა მცენარეების ჭარბი მოპოვების შემთხვევაშიც. ხშირად მოპოვების სიჩქარე აჭარბებს ბუნებრივი განახლების სიჩქარეს და, შესაბამისად, მთელი რიგი სახეობები და, ხშირ შემთხვევაში, ეკოსისტემებიც იკარგება.

3.6 ბრაკონიერობა

სახეობების რაოდენობის რეგულირებისათვის ხშირად მიმართავენ ნორმირებულ ნადირობას, თუმცა თუ ჩვენი ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების დღევანდელ მდგომარეობას, კანონალსრულებას, ნებართვებისა და ნორმირების წესს გავითვალისწინებთ, მივხვდებით, რომ დღეისათვის ძალიან რთულია ამგვარი პროცესების კონტროლი, მეტიც, ჩვენი ქვეყნის ბიომრავალფეროვნებისთვის ერთ-ერთ

ყველაზე დიდ პრობლემას ბრაკონიერობა წარმოადგენს, რომელიც ნადირობის დამახინჯებულ და ჭარბი მოპოვების ერთ-ერთ სახეს წარმოადგენს.

ტერმინი ბრაკონიერობა განმარტებულია შემდეგნაირად - **ბრაკონიერობა წარმოადგენს უნებართვოდ და აკრძალული მეთოდებით ნადირობასა და თევზაობას**, თუმცა, როგორც წესი, ბრაკონიერობისას საქმე გვაქვს არა მხოლოდ აკრძალული საშუალებებით ნადირობასთან, არამედ აკრძალულ სახეობებზე ნადირობასა და ჭარბ მოპოვებასთან. საქართველოში ბრაკონიერობის ძირითად სამიზნეს ჩლიქოსნები წარმოადგენენ, შესაბამისად, აქ გავრცელებული თითქმის ყველა სახეობის ჩლიქოსანი, იქნება ეს: ჯიხვი, არჩვი, ნიამორი, ირემი, შველი თუ სხვა, წითელი ნუსხის სახეობაა და განსაკუთრებულ დაცვას საჭიროებს.

საქართველოში გავრცელებული ჩლიქოსნებიდან აღსანიშნავია ქურციკი, რომლის ისტორიული გავრცელების არე გარეჯის უდაბნოს, გარდაბნის, დედოფლისწყაროსა და რუსთავის მიმდებარედ არსებულ სტეპებს მოიცავდა და ამ ტერიტორიაზე საკმაოდ მძლავრი პოპულაციით იყო წარმოდგენილი, თუმცა დღეს ქურციკს საქართველოში ვეღარ ვხვდებით, რადგან სხვა ფაქტორებთან ერთად ბრაკონიერობამაც დიდი როლი ითამაშა მის გადაშენებაში. დღეისათვის ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორებში მიმდინარეობს ქურციკის პოპულაციის აღდგენის სამუშაოები, თუმცა სამუშაოების ფარგლებში შემოყვანილი რამდენიმე ინდივიდიდან 2015 წლის მარტში, ერთი სწორედ ბრაკონიერებს ემსხვერპლა.

დაგროვილი მონაცემების საფუძველზე შეიძლება გამოიყოს ბრაკონიერობის ყველაზე სახიფათო ფორმები: ყველა სახის ხაფანგით და მომწამლავი ნივთიერებების გამოყენებით, ელექტროდენის საშუალებით, ჩასადგმელი სათევზაო ხელსაწყოებით, ნადირობა ავტომობილებიდან, გამანათებელი ხელსაწყოების გამოყენებით, ჭარბი რაოდენობით მოპოვება.

ნადირობისას აუცილებელია, მონადირეს თან ჰქონდეს: გარემოდან გადამფრენი ფრინველების ამოღებაზე დაწესებული მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი ქვითარი (დედანი) და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს შესაბამისი

ორგანოს მიერ გაცემული შესაბამისი სანადირო თოფის შენახვისა და ტარების უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი.

აგრეთვე აუცილებელია გადამფრენ ფრინველებზე ნადირობისას მონადირემ დაიცვას კანონით განსაზღვრული ვადები და დღიური ნორმები, რადგან ნადირობა დაშვებულია მხოლოდ ამისათვის სპეციალურად გამოყოფილ ტერიტორიებზე (გარდა გადამფრენი ფრინველებისა).

3.6.1. ნადირობის აკრძალული მეთოდები

ა) მცენარეული საფარის დაწვა;

ბ) გარეულ ფრინველთა კვერცხის შეგროვება და გაყიდვა, გარდა ფრინველთა აღწარმოების მიზნით სამონადირეო მეურნეობის მართვის გეგმით გათვალისწინებული შემთხვევებისა;

გ) ცხოველთა ბუდეების, ბუნაგების, საცხოვრებელი ადგილების მოშლა ან განადგურება;

დ) ცხოველთა მასობრივი მოპოვების საშუალებებით – ყოველგვარი კუსტარული ან ქარხნული წესით დამზადებული ბადეებით (გარდა დამჭერი მტაცებელი ფრინველების ნებადართული მოპოვების შემთხვევებისა), ხაფანგებით, მარყუჟებით, ორმოებით (გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ცხოველების გარემოდან ამოღება ხორციელდება ტყვეობაში გამრავლების მიზნით; ცხოველების მოპოვება ხორციელდება სამეცნიერო-კვლევითი მიზნით ან ხორციელდება გარეულ ცხოველთა რეგულირების წესის შესახებ დებულებით დადგენილი ქმედებები), სარეგვაკებით (სარეჯგველების), ხმოვანი სიგნალების გამომცემი ელექტრონული (მათ შორის, ავტონომიურ კვების წყაროზე მომუშავე) მოწყობილობების მეშვეობით ფრინველის მოზიდვა, საწამლაკით, სანადირო იარაღზე დამონტაჟებული რეფლექტორებით, ასაფეთქებელი საშუალებების გამოყენებით, თოფებისა და სხვა თვითმსროლელი იარაღების დაგუშავება;

ე) ნადირობა და/ან ცხოველთა მოპოვება (დაჭერა) თვითმფრინავიდან, ვერტმფრენიდან, ავტომობილიდან, მოტოციკლეტიდან, კატარლებიდან, ძრავიანი ნავებიდან და სხვა მოტორიანი სატრანსპორტო საშუალებებიდან, მათ შორის, ღამით განათებული ფარებისა და პროექტორების მეშვეობით, ცხოველთა დევნა სატრანსპორტო საშუალებებით, წყალმცურავ ფრინველებზე ნადირობა ძრავაგამოურთველი მოტორიანი ნავებიდან და კატერებიდან (მოპოვება დევნით), ასევე ნადირობა ღამით ცეცხლის დანთებით;

ვ) სტიქიური უბედურებების (წყალდიდობა, ხანძარი, დიდი თოვლი და სხვა) დროს დაუძღვრებული ცხოველების მოპოვება, აგრეთვე მათზე ნადირობა წყალში გადასვლისას ან სხვა დაბრკოლებების გადალახვისას, მათ შორის, სტიქიური უბედურებისაგან თავის დაღწევის დროს;

ზ) ცხოველების ბუნაგებიდან გამოდევნა მათი შებოღვით ან დატბორვით, აგრეთვე სოროების გათხრით;

თ) მსხვილი ჩლიქოსნების მოპოვება მცირეკალიბრიანი სანადირო იარაღითა და საფანტით, რომლის დიამეტრიც 5 მმ-ზე ნაკლებია.

მთელი წლის განმავლობაში აკრძალულია ხმოვანი სიგნალების გამომცემი ელექტრონული (მათ შორის, ავტონომიურ კვების წყაროზე მომუშავე) მოწყობილობების მეშვეობით ფრინველის მოზიდვა (გარდა სამეცნიერო-კვლევითი მიზნებისა).

4. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი და მისი მნიშვნელობა

მონიტორინგი ეს არის - რაოდენობის, დამახასიათებელი ნიშნების ან დასახული ამოცანის შესრულების განმეორებადი შეფასება დროთა განმავლობაში. ბიომრავალფეროვნების შესახებ მონაცემთა სისტემატური შეგროვება და ანალიზი კი - ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგია.

მონიტორინგისათვის საჭიროა, განხორციელდეს შემდეგი ქმედებები:

1. მონიტორინგის მიზნებისა და ამოცანების განსაზღვრა
2. მონიტორინგის მიმართულებების და ობიექტების განსაზღვრა
3. მონიტორინგის მეთოდების შერჩევა
4. მონიტორინგის გეგმის ჩამოყალიბება
5. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი
6. მონაცემთა ანალიზი და ბაზის შექმნა
7. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ეროვნული ბაზის შექმნა

ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგისათვის მეთოდების შესარჩევად იყენებენ სამ კრიტერიუმს:

1. სავლემ მეთოდი არ უნდა იწვევდეს მნიშვნელოვან შეწუხებას როგორც კვლევის ობიექტის ისე სხვა სახეობების მიმართ
2. უპირატესობა ენიჭება შედარებით მარტივ და იაფ მეთოდებს
3. უნდა ავირჩიოთ ის მეთოდი, რომელიც უკვე გამოიყენება საკვლევ ტერიტორიაზე ან მსგავს ჰაბიტატში

ცხოველების მონიტორინგის დაგეგმვისას აუცილებლად გასათვალისწინებელია:

1. სეზონი
2. დღე-ღამური აქტივობა
3. დაბალი რიცხოვნობა
4. შეწუხების ფაქტორები

4.1. მონიტორინგი ფოტოხაფანგით

1990-იანი წლებიდან, ცხოველთა კვლევისა და მონიტორინგისათვის, აქტიურად გამოიყენება ფოტოხაფანგები. როგორც წესი, ფოტოხაფანგები შეუმჩნევლადაა

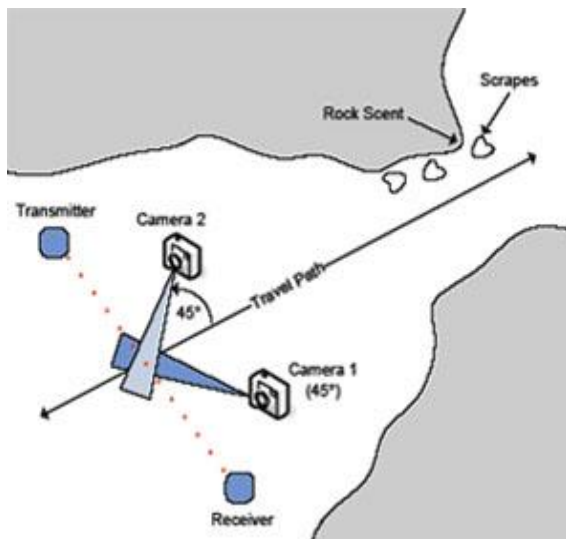
განლაგებულია ისეთ ადგილებში, რომლებზეც ცხოველთათვის მნიშვნელოვანი გზა გადის (მაგ.: წყლისკენ).

ფოტოხაფანგით მიღებულ ინფორმაციას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს სახეობის მონიტორინგსა და კონსერვაციულ ღონისძიებებში. როგორც წესი, მისგან მოწოდებული ინფორმაციის სათანადო დამუშავების შედეგად, წარმოდგენა გვექმნება ისეთ საკითხებზე, როგორიცაა:

- პოპულაციის სიმჭიდროვე
- პოპულაციაში სქესთა თანაფარდობა
- ინდივიდთა ზომა
- მდგომარეობა და სხვა გარეგნულად შესამჩნევი ნიშნები

ცხოველთა რიცხოვნობის დასადგენად ფოტოხაფანგების გამოყენება განსაკუთრებით სანდო ინფორმაციას გვაწვდის ისეთი მსხვილი ძუძუმწოვრების გადაღებისას, რომლებსაც ადვილად საიდენტიფიკაციო, ინდივიდუალური მახასიათებლები აქვთ, მაგ.: ზოლები, ხალები, ლაქები.

იმისათვის, რომ ფოტოხაფანგმა ცხოველი დააფიქსიროს, საჭიროა, ობიექტი მოხვდეს აპარატის გამოვლენის არეში (Detection zone). როდესაც აპარატი მოძრაობას

დააფიქსირებს, ის ავტომატურად იღებს სურათს.

დიდი ძუძუმწოვრების მონიტორინგისას განსაკუთრებით ხელსაყრელია ორი ფოტოხაფანგის ერთმანეთის საპირისპიროდ დამონტაჟება, რისი საშუალებითაც ფიქსირდება ცხოველის ორივე მხარე და მარტივდება მისი იდენტიფიკაცია.

კვლევისას მნიშვნელოვანია ფოტოხაფანგით გადაღებული ვიდეო მასალაც, რაც

მნიშვნელოვან დახმარებას უწევს მკვლევარებს ცხოველთა ქცევის შესწავლაში.

5. ბიომრავალფეროვნების დაცვასა და მონიტორინგში სასაზღვრო პოლიციის ფუნქცია-მოვალეობები

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება
- საქართველოს სასაზღვრო პოლიციის დებულება

სასაზღვრო პოლიციის ამოცანები:

- საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად კანონსაწინააღმდეგო ქმედებათა პრევენცია, გამოვლენა და აღკვეთა საქართველოს სახელმწიფო საზღვარზე, სასაზღვრო ზოლში, სასაზღვრო ზონაში, საქართველოს საზღვაო სივრცესა და საქართველოს იურისდიქციას დაქვემდებარებულ გემებზე;
- კომპეტენციის ფარგლებში საქართველოს კანონმდებლობის დაცვისა და საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულების კონტროლი საქართველოს სახელმწიფო სახმელეთო საზღვარზე, საზღვაო სივრცეში, პორტებსა და გემებზე, რომლებზეც საქართველოს იურისდიქცია ვრცელდება;
- ზღვის გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის ღონისძიებებში მონაწილეობა;
- საქართველოს საზღვაო სივრცეში ბიორესურსების მოპოვებაზე და სამეცნიერო კვლევების ჩატარებაზე საქართველოს კანონმდებლობითა და საერთაშორისო საზღვაო სამართლის ნორმებით დადგენილი წესების დაცვის კონტროლი;
- კანონმდებლობით დაკისრებული სხვა ამოცანების შესრულება. ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და მონიტორინგის სფეროში, მესაზღვრეთა ჩართულობა უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სხვა სამართლებრივი აქტებითაც.

სასაზღვრო პოლიციას, როგორც პოლიციის საქვეუწყებო ორგანოს, შესაბამისი კომპეტენციის ფარგლებში, ევალება ყველა იმ კანონისა და ნორმატიული აქტის შესრულება, რომელსაც საქართველოს პოლიცია ასრულებს. შესაბამისად, სასაზღვრო პოლიციას აქვს ვალდებულება, რეაგირება მოახდინოს ბრაკონიერობისა და უკანონო

მოპოვების ფაქტებზე და განახორციელოს სანებართვო და სალიცენზიო საქმიანობები, რომელსაც პოლიციის შესახებ კანონის მესამე თავის 16-ე მუხლის გ), დ) და ზ) პუნქტები აკისრებს.

სასაზღვრო პოლიცია ასევე ვალდებულია, დაემორჩილოს საქართველოს სხვა კანონებსა და ნორმატიულ აქტებს, რომლებშიც ასევე შედის „საქართველოს კანონი გარემოს დაცვის შესახებ“, შესაბამისად, კანონდამცველი ვალდებულია, ხელი შეუწყოს აღნიშნული კანონის 1-ლი თავის მე-3 მუხლის დ) და ვ) პუნქტების შესრულებას.

საქართველოს კანონი „გარემოს დაცვის შესახებ“ - თავი I, მუხლი III დ) „ხელი შეუწყოს ბიოლოგიური მრავალფეროვნების, ქვეყნისთვის დამახასიათებელი ფლორისა და ფაუნის იშვიათი, ენდემური, გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების შენარჩუნებას, ზღვის გარემოს დაცვას და ეკოლოგიური წონასწორობის უზრუნველყოფას (06.06.2003. N2383); ვ) სამართლებრივად უზრუნველყოს გარემოს დაცვის სფეროში საერთო გლობალური და რეგიონალური პრობლემების გადაჭრა“. ზემოთ განხილული სამართლებრივი აქტებიდან გამომდინარე, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ სასაზღვრო პოლიციას სხვა სამართალდამცავებთან ერთად, გარკვეული მოვალეობები აკისრიათ ბიომრავალფეროვნების დაცვაში.

აღნიშნული მოვალეობები შეგვიძლია ასე განვსაზღვროთ:

- რეაგირება კანონდარღვევაზე (ბრაკონიერობა, უკანონო მოპოვება და მსგავსი ფაქტები) (კანონი პოლიციის შესახებ, თავი 3, მუხლი 16, პუნქტი გ) და დ)
- გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვაში მონაწილეობის მიღება (ეს შესაძლოა გამოიხატებოდეს როგორც მონიტორინგის პროცესში ჩართულობით, ასევე კანონდარღვევებზე შესაბამისი რეაგირებით) (სასაზღვრო პოლიციის დებულება; საქართველოს კანონი გარემოს დაცვის შესახებ, თავი I მუხლი III პუნქტები: დ) და ვ)

- ნებართვებისა და ლიცენზიების კონტროლი (კანონი პოლიციის შესახებ, თავი 3, მუხლი 16, პუნქტი ზ) სანებართვო, სალიცენზიო და სარეგისტრაციო საქმიანობის განხორციელება). საკუთარი მოვალეობების კეთილსინდისიერად შესრულების შემთხვევაში მესაზღვრეებს შეუძლიათ უდიდესი დახმარება გაუწიონ რეგიონის ფლორასა და ფაუნას და წვლილი შეიტანონ ჩვენი ქვეყნის და კავკასიის რეგიონის ენდემური და სხვა ღირებული სახეობების დაცვაში.

6. ქურციკის კონსერვაცია საქართველოში

ქურციკი, რომლის გავრცელების არეც ერთ დროს მთლიანად ფარავდა საქართველოს სემიარიდულ სტეპებს, დაურეგულირებელი ნადირობისა და შინაურ პირუტყვთან კონკურენციის გამო, მეოცე საუკუნის დასაწყისში მთლიანად გადაშენდა.

გადაშენებული პოპულაციის აღდგენაზე მუშაობა მეოცე საუკუნის ბოლოდან დაიწყო, თუმცა რამდენიმე მცდელობა წარუმატებელი აღმოჩნდა.

ამჟამად წარმატებით მიმდინარეობს საქართველოში ქურციკის (ჯეირნის) პოპულაციის აღდგენის რიგით მესამე პროექტი, „ქურციკების რეინტროდუქცია მათი ისტორიული ბინადრობის ადგილებში კავკასიის რეგიონში“, რომელიც ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის (WWF) კავკასიის ოფისის, საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს, სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და აზერბაიჯანის რესპუბლიკის გარემოს დაცვის შესაბამის უწყებებთან ერთად ხორციელდება. პროექტი ითვალისწინებს სახეობის აღდგენას ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ფარგლებში. რეგულარულად ხდება ჯეირნების შემოყვანა აზერბაიჯანში არსებული პოპულაციიდან. რეინტროდუცირებული ქურციკების პირველი თაობა 2015 წელს დაიბადა, 2016 წლისათვის კი დაიბადნენ ასევე ტყუპი ლიკლიკებიც. აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ 2015 წლის მარტში პროექტის ფარგლებში შემოყვანილი ერთ-ერთი ქურციკი ბრაკონიერებს ემსხვერპლა. დაცული ტერიტორიების საზღვრებში სახეობის დაცვაზე პასუხისმგებლობა რეინჯერებს ეკისრებათ. მის საზღვრებს გარეთ კი - საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი

რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის. ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებთან რამდენიმე ადგილას მდებარეობს სასაზღვრო პოლიცია, მათ შორის, პანტიშარას ხეობაში და რამდენიმე პუნქტით მოშორებით - დასავლეთითაც. ტექნიკურად, სასაზღვრო პოლიცია ვალდებულია, აღასრულოს ეროვნული კანონმდებლობა, თუმცა უნდა ითქვას, რომ დღემდე ველური ბუნების დაცვა მათთვის ნაკლებპრიორიტეტულია.